

Lewandowski Tomasz, Skutki wymeldowania z miejsca pobytu

Opublikowano: LEX/el. 2019

Status: aktualne

Autor:

Lewandowski Tomasz

Rodzaj:

poradnik

Obowiązek meldunkowy polega na rejestracji danych przez właściwy organ administracji publicznej dotyczących miejsca pobytu osoby fizycznej. W świetle obowiązujących przepisów ciąży na każdym polskim obywatelu przebywającym na terytorium Polski oraz na cudzoziemcach. W obowiązującym stanie prawnym od miejsca zameldowania należy odróżnić miejsce zamieszkania. Pamiętać również należy, że decyzją ustawodawcy z większości dokumentów, którymi posługują się osoby fizyczne, został usunięty adres zameldowania, a większość przepisów prawa posługuje się adresem zamieszkania, a nie zameldowania.

1. Zameldowanie a zamieszkanie

1.1. Zameldowanie – obowiązki obywatela

Zgodnie z art. 24 ustawy z 24.09.2010 r. o ewidencji ludności – dalej u.e.l. – obywatel polski przebywający na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej obowiązany jest wykonywać obowiązek meldunkowy określony w ustawie. Obowiązek ten polega na:

- 1) **zameldowaniu się** w miejscu stałego lub czasowego pobytu,
- 2) **wymeldowaniu się** z miejsca stałego lub czasowego pobytu,
- 3) **zgłoszeniu wyjazdu poza granice** Rzeczypospolitej Polskiej oraz powrotu z takiego wyjazdu, jeżeli wyjazd ten, zgodnie z art. 36 u.e.l., jest wyjazdem bez stałego pobytu oraz jest wyjazdem dłuższym niż 6 miesięcy.

Przez wiele lat prowadzona była dyskusja nad likwidacją obowiązku meldunkowego, który pierwotnie miał zniknąć 1.01.2014 r. Następnie data likwidacji obowiązku meldunkowego zmieniana była kilkakrotnie, aby ostatecznie ustawodawca podjął decyzję o utrzymaniu obowiązku meldunkowego. Oznacza to, że **w obowiązującym stanie prawnym każdy obywatel zobowiązany jest do zameldowania** w miejscu stałego pobytu.

Obowiązek meldunkowy został utrzymany, ponieważ ustawodawca doszedł do wniosku, że w celu prawidłowej realizacji konstytucyjnych i ustawowych zadań oraz obowiązków administracji publicznej wobec obywatela kluczowe znaczenie ma gromadzenie danych o miejscu jego zamieszkania. Gromadzenie danych o miejscu zamieszkania obywateli w jednym referencyjnym rejestrze PESEL skutkuje wieloma korzyściami dla samych obywateli

1.

1.2. Zamieszkanie

Kwestie miejsca zamieszkania regulują przepisy ustawy z 23.04.1964 r. – Kodeks cywilny – dalej k.c. Zgodnie z art. 25 k.c. **miejszem zamieszkania osoby fizycznej jest miejscowość, w której osoba ta przebywa z zamiarem stałego pobytu**. Miejsce zamieszkania jest – w odróżnieniu od miejsca zameldowania – pojęciem prawa cywilnego, które służy m.in. do zindywidualizowania konkretnej osoby fizycznej. Natomiast **zameldowanie jest aktem administracyjnym**, który potwierdza okoliczność stałego zamieszkania w danej miejscowości i ułatwia ustalenie, ale **nie przesądza o miejscu zamieszkania** ².

2. Sankcje za brak meldunku

W obecnym stanie prawnym **brak meldunku nie jest zagrożony żadną sankcją**. We wcześniejszym stanie prawnym brak meldunku był wykroczeniem.

3. Po co nam meldunek?

3.1. Wprowadzenie

Z miejscem zameldowania wiąże się wiele uprawnień, o których obywatel nie myśli w momencie podejmowania decyzji o wymeldowaniu, np. z meldunkiem związany jest udział w wyborach powszechnych. Ustawodawca założył, że każdy obywatel przestrzega powszechnie obowiązującego prawa i po wymeldowaniu wykonuje obowiązek meldunkowy w nowym, wybranym przez siebie miejscu. Pamiętać trzeba, że **brak meldunku rodzi negatywne skutki przede wszystkim po stronie obywatela**, który chcąc skorzystać ze swoich uprawnień, np. udziału w wyborach, i tak będzie musiał udać się do właściwego urzędu gminy, aby dokonać odpowiedniego zgłoszenia.

3.2. Udział w wyborach powszechnych

Udział w wyborach powszechnych jest uprawnieniem, a zarazem obowiązkiem każdego obywatela. Jest esencją demokracji i jednym z podstawowych założeń demokratycznego państwa prawa. Zasady związane z przeprowadzeniem i udziałem w wyborach reguluje ustawa z 5.01.2011 r. – Kodeks wyborczy – dalej k. wyb.

Zgodnie z regulacjami Kodeksu wyborczego w wyborach mogą wziąć udział jedynie osoby, które są zameldowane na terenie danej gminy. Po wymeldowaniu i zameldowaniu się w nowej gminie obywatel od razu wpisywany jest do rejestru wyborców z urzędu. Oznacza to, że może brać udział w wyborach bez konieczności wykonania dodatkowych czynności czy zgłoszeń.

Posiadanie meldunku w miejscu stałego zamieszkania gwarantuje obywatelowi prawo udziału w wyborach.

W przypadku niedopełnienia obowiązku związanego z zameldowaniem w nowym miejscu stałego pobytu udział w wyborach będzie wiązał się z koniecznością złożenia pisemnego wniosku do urzędu gminy dotyczącego dopisania w spisie wyborców. Wniosek, zgodnie z przepisem art. 19 ust. 1 k. wyb., musi spełniać wymogi w nim określone, tj. zawierać:

- 1) nazwisko, imię (imiona),
- 2) imię ojca,
- 3) datę urodzenia,

4) numer ewidencyjny PESEL wnioskodawcy.

Do wniosku należy również dołączyć kserokopię ważnego dokumentu stwierdzającego tożsamość wnioskodawcy oraz pisemną deklarację, w której wnioskodawca podaje swoje obywatelstwo i adres stałego zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

3.3. Kwestie podatkowe

Wiele obowiązujących przepisów prawa nie posługuje się pojęciem zameldowania, ale pojęciem zamieszkania i dlatego pojęcia te są często ze sobą mylone. Między innymi **w przypadku podatku dochodowego od osób fizycznych meldunek nie ma żadnego znaczenia**, ponieważ ustawa o podatku dochodowym od osób fizycznych wskazuje, że rozliczenie winno nastąpić w urzędzie właściwym dla miejsca zamieszkania podatnika. Ustawodawca przyjął, że za dokonanie aktualizacji danych dotyczących miejsca zamieszkania uważa się wskazanie aktualnego adresu zamieszkania w corocznej deklaracji podatkowej, którą składa osoba fizyczna we właściwym urzędzie skarbowym. Dane te można zaktualizować wcześniej i złożyć w urzędzie skarbowym deklarację na formularzu ZAP-3, czyli zgłoszeniu aktualizacyjnym osoby fizycznej będącej podatnikiem.

3.4. Sprawy toczące się w urzędzie administracji publicznej lub w sądzie

Aktualizacja adresu zamieszkania bądź wskazanego wcześniej adresu do doręczeń odgrywa fundamentalną rolę w toczących się sprawach z udziałem osób fizycznych. Ze względu na obowiązujące w tym zakresie przepisy prawa powszechnie obowiązującego **każda osoba dokonująca zmiany miejsca zameldowania/zamieszkania**, której sprawy toczą się przed organami administracji publicznej bądź sądami, **powinna dopilnować aktualizacji adresu**.

3.4.1. Adres w postępowaniu administracyjnym

Zgodnie z art. 41 ustawy z 14.06.1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego w toku postępowania strony oraz ich przedstawiciele i pełnomocnicy mają obowiązek zawiadomić organ administracji publicznej o każdej zmianie swojego adresu, w tym adresu elektronicznego, ponieważ zaniebdanie tego obowiązku będzie wiązało się z tym, że **doręczenie na nieaktualny adres zostanie uznane za skuteczne**.

Strona właściwie dbająca o swoje obowiązki procesowe i wiedząca, że toczy się postępowanie, którego jest stroną, powinna mieć pełną świadomość ciężących na niej wymagań³.

W tym miejscu warto wskazać, że organ administracji publicznej, realizując obowiązujące przepisy prawa, może być zobowiązany do wszczęcia postępowania administracyjnego z urzędu. Oznacza to, że będzie zobowiązany do ustalenia adresu do doręczeń np. na podstawie aktów stanu cywilnego, ewidencji gruntów itp. W momencie braku w ewidencjach centralnych adresu organ administracji nie będzie mógł wszcząć postępowania. Zaznaczyć jednak należy, że ustalenie adresu przez organ administracji publicznej nie może mieć charakteru pozornego.

3.4.2. Adres w postępowaniu cywilnym

Podobne regulacje zawiera ustawa z 17.11.1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego – dalej k.p.c., która nakłada na strony postępowania oraz ich przedstawicieli **obowiązek zawiadamiania sądu o każdej zmianie swojego zamieszkania**. W przypadku zaniebdania

tego obowiązku pismo sądowe pozostawia się w aktach sprawy ze skutkiem doręczenia, chyba że nowy adres jest sądowi znany (art. 136 k.p.c.).

4. Podsumowanie

Posiadanie meldunku wiąże się dla obywatela z uprawnieniami np. udziału w wyborach powszechnych. Meldunek i tym samym **liczba osób zameldowanych na terenie danej gminy mają zasadnicze znaczenie dla zapewnienia szeregu usług o charakterze publicznym**, takich jak chociażby opieka w żłobku, miejsca w przedszkolu czy szkole. Dodatkowo pamiętać należy, że liczba mieszkańców ma wpływ na obliczenie właściwej liczby radnych wybieranych w wyborach samorządowych. Ponadto dane pochodzące z ewidencji ludności wykorzystywane są do obliczania wysokości funduszy sołeckich, subwencji czy dotacji, co ma bezpośredni wpływ na realizację zadań oraz polepszenie jakości życia mieszkańców danej zbiorowości lokalnej. Pamiętać również należy, że w wielu obszarach funkcjonowania administracji publicznej i realizacji przez nią zadań na rzecz obywateli miejsce zameldowania może decydować o tym, jaki organ administracji publicznej będzie zobowiązany do załatwienia danej sprawy zgodnie z jego właściwością miejscową. W związku z powyższym, **dokonując wymeldowania z miejsca stałego pobytu, obywatel powinien:**

- 1) zameldować się w nowym miejscu stałego pobytu;
- 2) zaktualizować swoje dane w urzędzie skarbowym, podając aktualny adres w corocznym zeznaniu podatkowym, lub wypełnić formularz ZAP-3;
- 3) w przypadku toczących się spraw przed urzędami administracji publicznej powinien podać swój aktualny adres;
- 4) w przypadku toczących się spraw przed sądami powszechnymi i administracyjnymi powiadomić sąd oraz strony postępowania.

¹Uzasadnienie rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy o ewidencji ludności, VIII kadencja, druk sejm. nr 1815, s. 3.

²Zob. A. Taudul, *Rezydencja podatkowa – praktyczne aspekty*, „Przegląd Podatkowy” 2006/8, s. 5; zob. też *Kodeks cywilny. Komentarz*, red. J. Cieszewski, P. Nazaruk, LEX 2019.

³Wyrok WSA w Krakowie z 25.06.2019 r., III SA/Kr 329/19, LEX nr 2693129.